UKRAINIAN LABOR NEWS
Published semi-weekly by
The Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard & McGregor Sts.,
Winnipeg, Man.
Subscription $4.00 a year.
Telephone: St. John 1465

"УКР. РОБІТНИЧІ ВІСТИ"
часопись для робочого люду — виходить два рази в тиждень заходом Видавничого Стоваришеня Українських Робітничих Вістий.
Передплата $4.00 на рік.
Редакція за оголошеня не відвічає.
Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
cor. Pritchard & McGregor Sts.
Winnipeg, Man.

ПОДБАЙМО ПРО СВОЮ ҐАЗЕТУ!

Минувшого тижня ми звертали ся до передплатників і читачів нашої ґазети з покликом поспішити з помічю "Українським Робітничим Вістям". Тепер знова пригадуємо сю саму справу.

Товариші! Ви знаєте, яка тепер страшна на все дорожнеча. Мусите взяти під увагу, що вона так само а навіть більше відбиваєть ся на "Українських Робітничих Вістях". Приміром ціна паперу постійно йде дуже в гору і по мимо того паперу не можна дістати. Ґазета видаєть ся два рази на тиждень і пожирає великі кошти. А фонду на видаванє ґазети ми ні звідки не дістаємо лише від передплатників. Охлапів від нікого "Укр. Роб. Вісти" не побирають, ані не містять жадних дурисвітських і шахрайських оголошень, котрі приносять добрі доходи иншим укр. ґазетам. Передплата в літних місяцях дуже слабо напливає. За збиранем пресового фонду ми також майже не накликували і товариші не дуже спішили ся його надсилати, думаючи мабудь, що видавництво "Укр. Роб. Вістий" фінансово забезпечене. Тимчасом так воно не було і не є. "Українські Робітничі Вісти" потребують на дальше своє видаванє фондів і вони від нікого не сподіють ся їх дістати лише від Вас, товариші передплатники і читачі.

Ми віримо, що читачі "Укр. Роб. Вістий" розуміють вагу і значінє своєї робітничої ґазети під теперішний такий важний для пролетаріяту час. Ми віримо, що вони розуміють становище і роботу "Українських Робітничих Вістий", сеї одинокої української дійсно робітничої ґазети — серед українських працюючих мас в Канаді. Ми віримо в се і надіємо ся, що товариші відгукнуть ся на сей наш поклик і поспішать з обильною помічю своїй власній ґазеті.

Товариші Робітники! Памятайте, що "Українські Робітничі Вісти" є Вашою ґазетою, а нічиєю иншою. Памятайте, що вони служать Вам, а не Вашим гнобителям. Памятайте, що як Ви їм не поможете, то ніхто инший їм не поможе. Тому спішіть їм на поміч! Відновляйте передплату, з'єднуйте нових передплатників, жертвуйте самі і збирайте пресовий фонд — для "Українських Робітничих Вістий!" Устроюйте пікніки і забави — в дохід "Укр. Роб. Вістий!" Використовуйте кожду нагоду, щоби помочи власній робітничій ґазеті! Беріть ся кождий до роботи — не відкладайте один на другого! В Европі товариші проливають свою кров і зносять страшні терпіня в борбі за визвіл працюючої кляси — а ми не мали би помочи доляром-двома або втратою хвилини часу одинокій в Канаді укр. робітничій ґазеті! Та-ж прямо соромом було би для нас, як би в теперішний час, коли всюди видно перемогу пролетаріяту, наша пролетарська ґазета недомагала через брак фондів.

Тому всі до роботи! всі на поміч "Українським Робітничим Вістям!"

Редакція і Адміністрація
"Укр. Роб. Вісти".

ЗАЯВА УКРАЇНСЬКОЇ БРИҐАДИ В ЧЕХІЇ.

(Від европейського кореспондента "Українських Робітничих Вістий".)

Центральний орган чеської соц.-демократії, "Право Ліду", надрукував 15. мая 1920 р. надісланий її ось який лист української бриґади з Німецького Яблонного в Чехах:

"Шановна Редакціє!

При обміні нотами між представниками заграничних урядів російської та української републик і чехословацького правительства між чеським населенем ширили ся невірні відомости про суть нашого перебуваня в чехословацькій републиці, на землі братерського народу.

Ми, вояки й офіцири української бриґади, котру тут інтерновано на основі міжнародно-правних установ, почуваємо себе ображеними, коли хто нас уважає за протиреволюційне і протипролетарське військо. Ми розуміємо живе зацікавленє пролетарів усіх країв в остаточній побіді революції, котра бореть ся за своє істнованє в землях бувшої російської імперії, а тому, що згадане обвинуваченє містить в собі найтяжшу образу армії, котру породила революція, проголошуємо:

Ми являємо ся частиною бувшої армії української народної републики, частиною, котра по Галеровім проломі у Перемишли перейшла Карпати, бо її відтято було відступлене на схід. Ідеї, зза котрих ми свого часу взяли ся за зброю, були:

1. Обєднанє всіх українських земель бувшої австрійської й російської імперії в одну народну републику.

2. Всю землю землеробам, фабрики робітникам.

Се були гасла, котрі викликали запал народу і уможливили нам те, що ми протягом кількох днів лише на незначній території Східної Галичини утворили добре дисциплінованy, послушну армію в 120 тисяч вояків, котра боса й напівгола без стрілива й з поганою зброєю шість з половиною місяців ставила опір польсько-шляхецько - міщанській, чудово узброєній антантою, армії і уступила лише свіжим силам насланих наймитів Галера.

Лише ті, що не знають сути справи, могли би нам, дітям революції, котрих польська реакція лаяла "убійцями, розбійниками і большевиками" приписати протипролетарські інстинкти.

Тому вина лежить на тих кругах російських товаришів, котрі, відмовляючи Україні право язикової й культурної незалежности, гонять маси українського міського й сільського населеня до протиреволюційного табору і нарешті змушені в третій раз очистити Україну. Вам, чеським товаришам, напевне тяжко зрозуміти, чому червона армія не мала успіху проти Пілсудського і чому їй не допомагало населенє. Ви мусіли би знати, що правлячі круги III. Інтернаціоналу виключили лівих соціял-революціонерів (боротьбістів) зі співробітництва і співучасти в рішенях, бо вважають їх за контрреволюціонерів лише за те, що вони є Українцями.

Не дивлячи ся на се лише небогато людий стоїть по боці Петлюри. Ані одна політична партія не заявила ся за нельоґічною думкою відновленя України з допомогою ненависної Польщі. Петлюра, колись втілене визвольної революції, покинутий тепер власними прихильниками, може поступати з допомогою польських багнетів проти Київа так само, як недавно Скоропадський з допомогою німецьких штиків. Але озброєний люд, котрий так уперто і систематично виганяв з України його товпи, так само-ж зліквідує і польську окупацію. Сподіємо ся, що прийдуще нове буде чимсь иншим.

Буде то власть місцевого пролетаріяту й люду, від Карпат до Кубані, в дружнім спів робітництві з робучим людом цілого світу — рівний з рівним, без протекторату і без накинутих інструкторів.

А тому протестуємо якнайрішучійше проти змагань поставити нас до одної лави з Колчаком і Денікіном, котрим ми можемо відповісти лише: війною не на житє, а на смерть. Нашим другом є кождий, хто не є ворогом незалежної соціялістичної України на цілій її етноґрафічній території.

В сім дусі ми зродили ся, в нім хочемо й померти. Просимо чехословацьких товаришів приняти на увагу нашу заяву; їх турботи за долю революції нам не тільки зрозумілі, але й однаково близькі. — Підписи".

*

Ми навмисне навели цілий лист не викидаючи ані одного слова, бо він показує, як проклята петлюрщина віла ся в души й мозки навіть тих людий, котрі думають, що виступають проти неї.

Бриґада під впливом петлюрівсько-антантської інформації невірно уявляє стан річий на Україні і поширює невірні, а за те вигідні петлюрівцям відомости, котрі мати можуть тим шкідливійший вплив, що автори листа представляють ся революціонерами і навіть прихильниками пролетарсько-селянської революції.

Може деякі чорносотенці, кадети, праві соціялісти й відмовляли в язиковій і культурній незалежности Українцям. Совітська Росія розбивши всі сі протиреволюційні партії дала змогу українській революції здійснити не тільки всі національні, але і що важнійше і всі соціяльні вимоги, за котрі по словам авторів листа, пікресленим ними, виступила і бриґада. Большевицька Росія і тільки вона одна щиро і послідовно признала незалежність і самостійність української радянської републики.

В. Винниченко в своїй книзі "Відродження Нації" показує, як українська псевдосоціялістична псевдодемократія щоразу сама топтала здобутки революції й відпихала протягнуту руку помочи російського пролетаріяту.

Автори листа читали автентичні вісти з України, надруковані в "Новій Добі" з 1. V. 1920 року:

"Україна являєть ся Незалежною Соціялістичною Републикою з своєю конституцією і вищими органами. Нині вона обєднана з Росією економічно-військовим союзом, що фактично є соціялістичною федерацією істнуючих вже радянських републик."

Уряд на Україні в переважній своїй більшости український і по свому складу і ще більше по своїй політиці.

Пролетарсько-селянську революцію раз здусив німецький мілітаризм, шлях котрому на Київ показував Петлюра (а не гетьман Скоропадський, як по милково думають автори листа).

Подруге її дусив антантський імперіялізм руками Денікіна і Петлюри (при чім знову Петлюра прокладав шлях на Київ Денікінові).

Третий раз іде і німецький і французький і анґлійський і американський капітал уже разом. Тепер Петлюра показав добре знаний йому шлях на Київ сьому капіталу і польській шляхті.

Уступаючи збройній перевазі сих міцних і жорстоких ворогів цілосвітового робітництва і селянства, падали жертвою українські робітники і селяни, боронячи як тільки могли свою землю і волю, своє щастє і долю.

Наступ Пілсудського мав і має дуже малий успіх. І не червона армія завинила навіть в сім, а знов лише технічна перевага всесвітного мілітаризму, котра мусіла мати початковий успіх; аджеж радянські держави, коли й не перекували ще меча на рало, то все-ж обома руками вже взяли ся були за працю по відбудованю зруйнованого війною господарства.

І ще одна причина була сього успіху: зрада галицької бриґади. Там очевидно революціонери були типу авторів листа і воліли сидіти в польськім інтернаті, ніж бити ся за свою волю і за волю цілого людства проти польської шляхти і петлюрівського отаманя і "демократичної" антанти.

А нарід, робітництво і селянство України, як і перші два рази бєть ся в лавах червоної армії і поза ними проти національних і соціяльних ворогів поруч з російським пролетаріятом, бо він знає, що на сей раз ходить о долю людства.

Що се так, видно з того, що наступ Пілсудського-Петлюри розбив ся об опір українських народних мас. І не треба бути пророком, щоби сказати, що в найблизшім часі білі й чорні і синьо-жовті армії втікатимуть як втікали пестрі армії всіх протиреволюційних наступів.

Третий Інтернаціонал приняв в свої ряди українських комуністів-боротьбістів. Боротьбісти обєднались з комуністичною партією України в одну міцну орґанізацію, представлені в її центральних органах і в III. Інтернаціоналі. І се автори листа знали і мусять знати, хоча-б з 9. числа "Нової Доби".

І українська комуністична партія (бувша незалежна У. С. Д.) узнана за пролетарську українську орґанізацію і орган її "Червоний Прапор", хоча вона і веде опозицію проти радянського уряду, видаєть ся на державні пролетарсько-селянські гроші. І вона мусить зєднати ся і без сумніву зєднаєть ся з К. П. У.

І з України бувші боротьбісти, теперішні члени Ц.К.К.П. (Б.) України пишуть нам:

"Взагалі треба сказати, що якоїсь національної тенденції нема. Доводить ся прохати, щоб Росія ділила ся досвідченими робітниками комуністами. Власними силами не встанемо, Совітська Росія дає велику допомогу".

Автори листа бриґади все по петлюрівськи твердять про незалежну самостійну народну републику, не помічаючи того, що тих абсолютно самостійних і цілком незалежних держав нема вже на світі.

Єсть лише "ліґа народів" і "міжнародна федерація радянських держав". Що робить самостійна Чехословаччина, Австрія, Польща?

Чи автори дійсно завидують долі сих народних републик і для того, щоб осягнути її битимуть ся разом з Петлюрою-Пілсудським і інтернованою ними галицькою армією за самостійну польську Україну, щоби розбити федерацію соціялістичних пролетарсько-селянських держав України і Росії?

А своїм листом вони бють ся за се. Спростовуючи плутаний, протиреволюційний лист яблонської бриґади, вимагаємо, щоби автори її спростували в редакції і на сторінках "Права Ліду" принаймні свої фактичні помилки, коли вони, дійсно дорожать правдою, коли їх серцю близька доля пролетарсько-селянської України і федерації соціялістичних радянських републик всього світу.

П. Д.

З СОЦІЯЛІСТИЧНОГО РУХУ.

Рішеня київських комуністів.

"Ilustrowany Kurjer Codzienny" (з 22. мая) подає таку відомість: "В ночі з 29. на 30. цвітня, коли після розбитя XII. червоної армії стало ясним, що Київ не вдержить ся, відбуло ся засіданє Комуністичного Комітету, на якому вирішено:

1. Польські та українські комуністи в числі по 5 членів повинні залишити ся в Київі для аґітації поміж польською армією.

2. Українські боротьбісти і ліві соц. дем. повинні змагати до викликаня конфлікту між польськими та українськими петлюрівськими властями в Київі та по инших містах України.

Понад то порішено виконати цілий ряд терористичних актів.

Всеукраїнський зїзд комуністичної молодіжи.

16. мая в Харкові відбув ся висше згаданий зїзд. Були представлені всі области України за виключенем части Київщини і Волині. Зїзд був діловий. Він змобілізував на фронт ¼ своїх членів. В праці брали участь Зіновєв, Раковський і Цейтлін.

На задах у Поляків.

Поляки полонені розповідають, що війська і населенє голодає. Діети зменшені, леґіонери цікавлять ся большевицькою літературою, військам говорить ся, що совітська Росія не хоче заключувати з Польщею миру. (Радіотелеґрама.)

Польські жовніри на Україні роблять погроми на Жидів.

Як доносять "Wiener Morgenzeitung" з 26. мая, польська армія ґенерала Івашкевича, занявши місточко Літин і Бар, вчинила страшні жидівські погроми, жертвою яких впало богато людий.

Хіва совітською републикою.

Як сповіщає радіотелеґрама з 26. мая, Хіва проголосила себе незалежною Совітською Републикою.

(Хіва лежить в західній Азії близько Каспійського моря).

Кіргізька Совітська Република

На день 1. вересня скликаєть ся нарада для обговореня слідуючих питань: 1. управлінє Кіргізькою Совітською Републикою, 2. кордони Кіргізької Републики, 3. відношенє Кіргізької Републики до Совітської Росії. (Радіотелеґрама з 26. мая.)

Розправа проти чеського комуніста Муни відложена.

ПРАГА, 15. мая. — На домаганє прокуратора відложено судову розправу проти чеського комуніста А. Муни і 12 товаришів на неограничений час.

В 1918 р. Муна був разом з Беля Куном і иншими в Москві, а по розпаді Авсро-Угорщини він вернув до Чех, де провадив большевицьку пропаґанду. Йому закидують змову на поваленє чеського правительства.

Фр. Енґельс.

ПОЧАТОК РОДИНИ,

ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТИ І ДЕРЖАВИ.

(Продовженє.)

Латинське слово "gens", котрого Морган уживав для сего родового звязку взагалі, походить так як рівнозначне грецьке "genos" від загально арійського коріня "gan", котрий значить: плодити. "Gens", "genos" в санскритськім "dschanas", в ґотицькім "kyni", в старопівнічнім германськім і анґльо-саксонськім "kyn", в анґлійськім "kin", в середно високонімецькім "kunne" значить однаково: рід, походженє. А "Gens" в латинськім, "genos" в грецькім уживає ся спеціяльно на означенє того звязку родового, котрий виводить себе із спільного походженя (тут від спільного патріярха) і злучений з певними суспільними і релігійними інституціями в одну окрему спільність, котрої початок і природа була помимо того до тепер темною всім нашим історикам.

Ми бачили вже при пуналюйській родині, яким був склад роду в первісній формі. Він складає ся з усіх осіб, котрі на підставі пуналюйського подружа і пануючих в нім уявлень становлять признане потомство певної поодинокої родоначальниці, основательки рода. А що в сій формі родини вітцівство є непевне, то значінє має лиш женська лінія. Через те, що братя не сміють женити ся з своїми сестрами, але тілько з женщинами иншого походженя, то діти сплоджені з тими чужими женщинами відпадають після матерного права з роду. Лишають ся отже в родовім звязку лиш потомки доньок кождого поколіня; потомки синів переходять до родів їх матерей. Щож діє ся з тою ґрупою споріднених, скоро вона в відношеню до подібних ґруп посеред племени уконституує ся яко окрема ґрупа.

Яко клясичну форму того первісного роду Морган приймає рід у Ірокезів, спеціяльно в племени Сенека. В племени сім є вісім родів, називаних після звірят: 1) вовк, 2) медвідь, 3) черепаха, 4) бібр, 5) олень, 6) бусс, 7) чапля, 8) сокіл. В кождім роді панує слідуючий звичай: 1. Він вибирає свого сахема (начальника підчас миру) і старшину (военного начальника). Сахем мусів бути вибраний з посеред роду і його уряд був наслідний в роді, бо при опорожненю мусів бути зараз на ново обсаджений; военний начальник міг бути вибраний також з поза роду а часом міг зовсім не бути. Сахемом ніколи не вибирали сина попередника, бо у Ірокезів панувало матерне право, син належав одже до иншого роду; міг однак бути вибраний і часто був вибираний брат або сестрінець. При виборах голосували всі, чоловіки і жінки. Але вибір мусіли потвердити прочі сім роди і аж тоді вибраний торжественно бував установлений і то спільною Радою усього звязку Ірокезів. Як се мало значінє, покаже ся пізнійше. Власть сахема серед роду була батьківська і мала чисто моральний характер; примусових средств не мав він ніяких. Він був притім з уряду членом племенної ради Сенеків і звязкової ради всіх Ірокезів. Военний начальник мав власть в часі военних походів. — 2. Рід скидає сахема і военного начальника, коли йому сподобає ся. І тут чоловіки і жінки ділають разом. Скинені стають після сего звичайними вояками як і инші, приватними особами. Скидати сахемів може також і рада племени, навіть проти волі роду. — 3. Жаден член роду не сміє серед роду вступати в подруже. Се основна установа роду, звязь, котра його лучить і удержує; се неґативний вираз дуже позитивного спорідненя по крови, силою котрого обняті ним одиниці стають допервa родом. Відкритєм сего поєдинчого факту відслонив Морган перший раз природу роду. Як мало до того часу був звісний характер роду, доказують давнійші звістки про диких і варварів; в тих звістках злучувано без розбору і без зрозуміня ріжні інституції, з котрих складає ся родовий устрій, як: "племя", "клян", "тум" і т. д. і подекуда говорено про них, що подруже серед такої корпорації заборонено. Се довело до конфузії без виходу, в котрій Мак Ленан пробував зробити порядок теорією: всі племена ділять ся на такі, серед котрих подруже є заборонене (екзоґамічні) і на такі, в котрих воно дозволене (ендоґамічні). Але таким поділом він ще більше запутав цілу справу, та й його досліди над тим, котра з тих двох кляс є давнійша: чи екзоґамія чи ендоґамія, не мали жадної вартости. Доперва відкритє роду основаного на спорідненю по крови і на випливаючій з него належности подружа між його членами, зробило всій тій путанині конець. — Розуміє ся само собою, що на тім ступени, на котрім ми находимо Ірокезів, заборона подружа серед роду придержує ся несокрушимо. — 4. Майно померших припадало прочим членам роду, воно мусіло лишити ся в роді. При малозначности предметів, які Ірокез міг по собі лишити, ділили ся спадщиною найблизші споріднені родові; коли умер мужчина, то його рідні брати і сестри і брат матери; коли умерла жінка, то її діти і рідні сестри, але не її брати. З тої самої причини чоловік і жінка не могли по собі діставати спадщини, ані діти по батькови. — 5. Члени роду були обовязані до взаїмної помочи і оборони, а особливо до помочи при пімсті за кривди від чужих. Поодинокий член спускав ся що до свого безпеченства на оборону роду і міг на ню спускати ся; хто його скривдив, той скривдив увесь рід. З тих кровних звязий роду повстав також обовязок кровної пімсти, котрий Ірокези безусловно узнавали. Коли хтось неприналежний до роду, убив члена роду, то цілий рід убитого обовязаний був до пімсти. Насамперед пробувано загоду; рід убійці сходив ся на раду і робив раді роду убитого угодові предложеня, виповідаючи свій жаль і жертвуючи значні дарунки. Коли їх принято справа була полагоджена. В противнім случаю назначував покривджений рід одного або кількох мстителів, і вони обовязані були убійцю переслідувати і убити. Коли се стало ся, то рід убитого не мав права жалувати ся і справа була полагоджена. — 6. Рід має певні означені назвиска, або серії назвиск, котрих в цілім племени лиш він має право уживати, так що назвиско поодинокого чоловіка вказує також, до котрого він належить роду. З назвиском родовим получені вже тим самим права родові. — 7. Рід може чужих адоптувати і тим самим приняти їх до цілого племени. Военні невільники, котрих не убито, ставали через адопцію до роду членами племени Сенеків і набували тим повні родові і племенні права. Адопція наступала на внесенє поодиноких членів роду: мужчин, котрі чужого приймали яко брата взгл. сестру; жінок котрі його приймали яко свою дитину; до потвердженя потрібне було торжественне приняте до роду. В такий спосіб скріплювано нераз виїмково ослаблені роди масовою адопцією з иншого якого роду, за дозволом сего послідного. У Ірокезів відбувало ся торжественне приняте до роду на публичнім засіданю ради цілого племени, через що воно фактично ставало релігійною церемонією. — 8. Спеціяльні релігійні торжества ледви чи дадуть ся у індіянських родів виказати; але релігійні церемонії Індіянів стоять в меншій або більшій звязи з родами. При шістьох річних релігійних святах Ірокезів причислювано сахемів і военних старшин поодиноких родів з уряду до "сторожів віри" і вони виконували священичі функції. — 9. Рід має спільний цвинтар. У Ірокезів держави Ню Йорк, котрі між білими дуже здавлені, він тепер щез але давнійше істнував. У инших Індіянів ще істнує; так у споріднених з Ірокезами Тускарорів, котрі, хоть є тепер Християнами, мають на цвинтари для кождого роду окремий рядок, так що матір ховають вправді в тім самім рядку що й дітий, але батька ні. Також у Ірокезів іде цілий рід помершого на похорон, старає ся о гріб, похоронні промови і т. д. — 10. Рід має Раду, демократичні збори всіх мужеських дорослих членів роду, всіх з рівним правом голосованя. Ся рада вибирала і скидала сахемів, военних старшин, а також і прочих "сторожів віри"; вона постановляла о дарунках жертвуваних яко відкуп або о кровній пімсті за убитого члена роду; вона адоптувала чужих до роду. Коротко сказавши вона була суверенною властию в роді.

(Дальше буде.)